

Voorkomen incidenten

Evaluatie rol supportersproject Groningen bij incidenten

B. Bieleman, J.A. Nijboer, M. van Alderen, R. Nijkamp

Voorkomen incidenten

**Evaluatie rol supportersproject Groningen
bij incidenten**

B. Bieleman

J.A. Nijboer

M. van Alderen

R. Nijkamp

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
Sint Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

December 2007

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: Drs. B. Bieleman, M. van Aalderen, Drs. R. Nijkamp (INTRAVAL)
Dr. J.A. Nijboer (Vakgroep Strafrecht en Criminologie, RuG)
Opmaak: M. Boendermaker (INTRAVAL)
Omslag: E. Cusiel
Druk: Repro GMW
Opdrachtgever: Gemeente Groningen
ISBN: 978-90-8874-017-6

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdstuk 1	Samenvatting en conclusies 1
1.1	Kader en opzet evaluatie 1
1.2	Aantal incidenten 2
1.3	Rol supportersproject bij incidenten 3
1.4	Ten slotte 4
Hoofdstuk 2	Achtergrond 6
2.1	Probleemstelling 7
2.2	Onderzoeksopzet 7
2.3	Verloop seizoenen 8
Hoofdstuk 3	Wedstrijden 10
3.1	Werkwijze project 10
3.2	Overzicht onderzochte periode 14
Hoofdstuk 4	Incidenten 17
4.1	Rol supportersproject 17
4.2	Wedstrijden met feitelijke incidenten 20
4.3	Wedstrijden met dreigende incidenten 25
Literatuur	30

1. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de evaluatie van het supportersproject Groningen gepresenteerd aan de hand van de onderzoeksvragen. In de tweede paragraaf wordt het aantal incidenten besproken, terwijl in de derde paragraaf wordt ingegaan op de rol die het supportersproject heeft gespeeld bij het beheersen en voorkomen van de incidenten. Het hoofdstuk wordt afgerond met enkele slotopmerkingen. Eerst worden het kader en de opzet van de evaluatie echter kort uiteengezet.

1.1 Kader en opzet evaluatie

In februari 2003 is het supportersproject Groningen van start gegaan. Dit project is erop gericht het geweld en de criminaliteit bij (potentiële) harde kern supporters terug te dringen. De inzet van oud-hooligans bij deze maatregelen vormt een essentieel onderdeel van de aanpak. Het project bestaat nu een aantal jaren en er is geld gereserveerd tot en met 2009. Een eerste evaluatie in 2003 was vooral gericht op het proces: de uitvoering en de inspanningen door de betrokkenen. Voor het vaststellen van de effectiviteit was het destijds nog te vroeg. Een helder beeld van de resultaten van de inspanningen ontbreekt echter ook nu nog. De gemeente heeft daarom onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven tot een tweede onderzoek, namelijk een evaluatie van het supportersproject waarin moet blijken wat het supportersproject concreet heeft opgeleverd. Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de Vakgroep Strafrecht en Criminologie van de Rijksuniversiteit Groningen. De huidige evaluatie is met name gericht op het beheersen en voorkomen van supportersgeweld door het supportersproject. Het onderzoek moet informatie opleveren voor de keuze om wel of niet met het project door te gaan na de huidige subsidieperiode.

Bij haar werkzaamheden heeft het supportersproject een preventieve rol. In deze evaluatie wordt de nadruk gelegd op deze rol van het supportersproject. Hierbij gaat het om het daadwerkelijke ingrijpen van de begeleiders bij incidenten tijdens of rondom de wedstrijden. Het gaat echter niet alleen om incidenten die daadwerkelijk hebben plaatsgevonden, maar ook om dreigende gebeurtenissen, die door ingrijpen van het project niet zijn geëscaleerd. Dit betekent dat gekeken is naar voorbereiding van plannen, in hoeverre acties in de kiem zijn gesmoord en waarom c.q. door wie, en of plannen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. De rol van het supportersproject beperkt zich hierin niet alleen tot de thuiswedstrijden in de eredivisie, maar strekt zich ook uit tot uitwedstrijden, wedstrijden in de play-offs, bekerwedstrijden en wedstrijden in de UEFA cup.

Bij de huidige evaluatie van het supportersproject FC Groningen staat de volgende probleemstelling centraal:

Wat draagt het supportersproject bij aan het beheersen en voorkomen van supportersgeweld en in hoeverre is vast te stellen of de doelstellingen van het supportersproject zijn gerealiseerd?

De onderzoeksvragen hierbij luiden:

- Hoe vaak heeft zich een (dreigend) incident voorgedaan?
- Hoe vaak heeft het supportersproject een rol gespeeld bij de beheersing van zo'n (dreigend) incident?

Om een betrouwbaar antwoord te kunnen geven op deze vragen, zijn meerdere informatiebronnen gebruikt. Allereerst zijn – voor zover relevant in het kader van de probleemstelling – alle verslagleggingen van politie, FC Groningen en het supportersproject zelf geanalyseerd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met een supportersbegeleider van de politie, de voormalige en huidige veiligheidscoördinator van FC Groningen en de coördinator van het supportersproject. Ook zijn observaties uitgevoerd door één of meerdere onderzoekers. Aangezien de interviews en observaties een meer subjectief karakter hadden, was een dossierstudie onmisbaar om objectieve conclusies te kunnen trekken. Bovendien moest het onderzoek achteraf worden uitgevoerd, waardoor dossierstudie een van de weinig beschikbare objectieve methoden was.

Uit de verkregen informatie is een aantal incidenten naar voren gekomen waarin sprake was van dreigend of daadwerkelijk geweld van supporters. Vervolgens is bij deze incidenten nagegaan welke rol het supportersproject hierin heeft gespeeld. Deze beoordelingen van de rol van het supportersproject zijn door drie beoordelaars onafhankelijk van elkaar verricht. Om tot een zo objectief mogelijk oordeel te komen, zijn deze beoordelingen onderling vergeleken, waarna een gezamenlijk oordeel is vastgesteld. Naast het beoordelen van de incidenten is ook gekeken naar andere relevante variabelen, zoals politie-inzet, stadionverboden, meldingsplicht en dergelijke.

De analyse heeft betrekking op alle incidenten die zich hebben voorgedaan in de periode vanaf de ingebruikname van Euroborg (januari 2006) tot de zomer van 2007. Hoewel het project al langer werkzaam is, is de periode vóór de verhuizing naar Euroborg niet meegenomen in de analyse. De situatie in en rondom Euroborg verschilt sterk van de situatie in en rondom het voormalige Oosterparkstadion, zodat deze periode geen zinvolle informatie oplevert over de vraag of het project in de huidige setting zou moeten doorgaan. De analyse heeft alleen betrekking op wedstrijden die onder de basistaakstelling van het project vallen. Vriendschappelijke wedstrijden zijn bijvoorbeeld niet meegenomen. Voor alle duidelijkheid, de opdracht tot het onderzoek heeft zich dus niet uitgestrekt over alle werkzaamheden van het supportersproject, maar is beperkt gebleven tot de begeleiding bij wedstrijden in het betaald voetbal, als onderdeel van de basistaken waarvoor de gemeente subsidie verstrekt.

1.2 Aantal incidenten

Hoe vaak heeft zich een (dreigend) incident voorgedaan?

In deze paragraaf wordt een antwoord gegeven op de vraag hoe vaak zich een incident heeft voorgedaan tijdens en rondom de 63 geëvalueerde wedstrijden tussen januari 2006 en mei 2007. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het onderscheid tussen dreigende en feitelijke incidenten en de verschillende gewichten die aan de incidenten toegekend zijn.

Feitelijke en dreigende incidenten

Om het optreden van het supportersproject bij incidenten te beoordelen is onderscheid gemaakt tussen een dreigend incident en een incident dat feitelijk plaatsvindt. Een dreigend incident heeft een reële kans om in een feitelijk incident te resulteren. Beide soorten incidenten zijn in het onderzoek meegenomen. In totaal zijn er 38 incidenten geconstateerd. Deze incidenten hebben plaatsgevonden tijdens en rondom 31 van de 63 wedstrijden.

Dit betekent dat bij bijna de helft van de onderzochte wedstrijden één of meerdere incidenten hebben plaatsgevonden. Er zijn 24 feitelijke en 14 dreigende incidenten vastgesteld.

Mate van ernst

Om de zware incidenten te onderscheiden van de minder zware incidenten, is er een gewicht toegekend aan de verschillende incidenten (ernstscore). Afhankelijk van het aantal betrokkenen, de aard van het geweld, het type betrokkenen en de gevolgen van het incident zijn de verschillende incidenten in de categorie licht, gemiddeld of zwaar ingedeeld. Een groep personen weegt zwaarder dan een individu, terwijl fysiek geweld zwaarder weegt dan verbaal geweld. Daarnaast valt een incident in een zwaardere categorie als er één of meerdere personen uit de doelgroep van het supportersproject bij betrokken zijn. Ten slotte zijn gevolgen als schade, gewonden, aanhoudingen en stadionverboden van invloed op het gewicht van het incident.

Bij de 24 feitelijke incidenten zijn er negen als licht, zeven als gemiddeld en acht als zwaar beoordeeld (tabel 1.1). Van de 14 dreigende incidenten zijn er vier als licht, vier als gemiddeld en zes als zwaar getypeerd.

Tabel 1.1 Soorten incidenten naar mate van ernst

Mate van ernst	Feitelijk	Dreigend
Licht	9	4
Gemiddeld	7	4
Zwaar	8	6
Totaal	24	14

De zware feitelijke en de gemiddelde feitelijke incidenten vonden in meerderheid plaats tijdens uitwedstrijden (9 van de 15), terwijl de lichte feitelijke incidenten zich vooral tijdens de thuiswedstrijden (6 van de 9) voordeden. Bij de zware dreigende incidenten spelen drie van de zes zich af tijdens thuiswedstrijden, evenals drie van de vier gemiddelde dreigende incidenten en twee van de vier lichte dreigende incidenten.

1.3 Rol supportersproject bij incidenten

Hoe vaak heeft het supportersproject een rol gespeeld bij de beheersing van een (dreigend) incident?

In deze paragraaf wordt een antwoord gegeven op de vraag op welke manier het supportersproject een rol heeft gespeeld bij het beheersen en voorkomen van de feitelijke en dreigende incidenten.

Rol supportersproject bij alle incidenten

Bij bijna twee derde van alle incidenten (24 van de 38) heeft het optreden van het supportersproject een deëscalerende werking gehad, terwijl in twee gevallen het supportersproject escalierend heeft gewerkt. In de overige gevallen heeft het project een neutrale rol of geen rol van betekenis gespeeld, terwijl in één geval onvoldoende informatie beschikbaar was om de rol van het project te kunnen beoordelen.

Rol supportersproject bij verschillende soorten incidenten

Feitelijke incidenten die zijn ingedeeld in de zwaarste categorie zijn veelal incidenten waarbij rivaliserende groepen supporters een fysieke confrontatie aangaan. Hierbij zijn regelmatig personen uit de doelgroep betrokken en zijn er gevolgen als schade, gewonden, aanhoudingen en stadionverboden. De situatie loopt op dat moment zodanig uit de hand dat de mogelijkheden van het project zeer beperkt zijn. Het is dan vooral een zaak van de politie om de openbare orde te herstellen. Zware feitelijke incidenten kwamen in de betreffende periode overigens slechts acht keer voor, waarvan vijf keer bij uitwedstrijden en drie keer bij thuiswedstrijden.

De begeleiders van het supportersproject zijn ook regelmatig betrokken bij feitelijke incidenten die minder zwaar zijn. Deze incidenten zijn getypeerd als gemiddeld. Er zijn meestal minder supporters bij deze incidenten betrokken. Bij dit soort incidenten speelt het supportersproject meestal een positieve rol. Feitelijke incidenten die zijn ingedeeld in de lichtste categorie zijn veelal incidenten waarbij individuen voor commotie zorgen. Dit zijn zowel personen uit de doelgroep als andere supporters. De gevolgen van deze incidenten zijn minder ingrijpend als die van gemiddelde incidenten. Ook bij dit soort incidenten speelt het supportersproject in de meeste gevallen een positieve rol.

Bij dreigende incidenten speelt het supportersproject een overwegend positieve rol. Dat geldt bij het voorkomen van gemiddelde en lichte dreigende incidenten, maar ook bij het beletten van geplande zware incidenten. Hierbij gaat het om groepen hooligans die afspraken maken voor een confrontatie. Bij de meeste dreigende incidenten, dus ook van de zwaarste categorie, blijkt het supportersproject in staat om te deëscaleren of om incidenten in de kiem te smoren.

1.4 Ten slotte

In het verleden is gebleken dat het supportersproject bij het Oosterparkstadion nuttig werk kon verrichten bij het beheersen van openbare ordeproblemen rond wedstrijden van FC Groningen. Er werden vraagtekens gezet of het supportersproject ook na de overgang naar Euroborg zou kunnen bijdragen aan de preventie en beheersing van supportersgeweld. Dat blijkt wel het geval te zijn; het project heeft ook nu nog een positieve rol.

Uit de dossierstudie, interviews en observaties komt naar voren dat de rol van het supportersproject niet geïsoleerd kan worden gezien van andere actoren als de club en de politie in het geheel van beveiligingsmaatregelen rond wedstrijden van FC Groningen. Deze evaluatie laat zien welke rol het supportersproject heeft gespeeld bij verschillende incidenten. De laatste jaren zijn er relatief weinig ernstige problemen geweest, ondanks dat de politie-inzet tijdens de (thuis-)wedstrijden van FC Groningen substantieel is gedaald. De sportieve prestaties van de club waren in deze periode overigens zeer goed. De afname van de politie-inzet in Groningen is sterker dan de landelijke trend. Dat heeft niet alleen te maken met het supportersproject, maar het is wel het vermelden waard. Het komt ook niet alleen door de overgang naar Euroborg, want de daling van de politie-inzet vond ook daarvoor al plaats. Dit is een positief resultaat van de totale beveiliging, dat in kwantitatieve zin niet door de afzonderlijke beveiligingspartners kan worden geclaimd. Deze evaluatie toont echter aan dat het supportersproject hierbij een rol van betekenis speelt. Het supportersproject heeft meerdere keren laten zien dat het ook na de overgang naar Euroborg de eigen doelgroep in bedwang heeft gehouden.

Een goede samenwerking tussen de verschillende partijen is van groot belang. Het is voor de begeleiders van het supportersproject een bestaansvoorwaarde om goede contacten te onderhouden met de verschillende betrokken partijen, waaronder niet in de laatste plaats met de doelgroep. Hierdoor komen de begeleiders van het supportersproject in sommige situaties voor dilemma's te staan, bijvoorbeeld wanneer hun informatiepositie wordt aangesproken. Hierin moet het supportersproject verstandig en behoedzaam manoeuvreren. Het supportersproject wil immers voorkomen dat de relatie met één van de betrokken partijen dusdanig verslechtert dat het functioneren van het supportersproject in gevaar komt. Dit betekent echter ook dat informatie over de preventieve rol van het supportersproject niet altijd even uitvoerig kan worden vastgelegd.

Als laatste kan worden opgemerkt dat het supportersproject zich richt op de zogenoemde oude harde kern en omhangers. Alhoewel niet uit de kern van het onderzoek, de dossierstudie, valt op te maken, blijkt uit de interviews dat er de laatste tijd echter (weer) sprake is van een jonge nieuwe aanwas van risicosupporters. Het supportersproject is gezien de taakstelling en aanpak en de daaruit voortvloeiende achtergrond van zijn medewerkers niet goed toegerust op het contact leggen en voorkomen van incidenten door deze groep supporters. Naast meer kennis over deze groep is tevens een andere aanpak nodig, een aanpak die het supportersproject in de huidige vorm niet goed kan bieden.

2. ACHTERGROND

Reeds meerdere jaren is er in Groningen sprake van supportersgeweld. Hiervoor zijn de afgelopen jaren diverse maatregelen getroffen. Deze, vooral repressieve maatregelen, zijn niet voldoende gebleken om een veilige situatie te realiseren. Daarom is in februari 2003 het supportersproject Groningen van start gegaan. Dit project bestaat uit maatregelen die erop gericht zijn het geweld en de criminaliteit bij (potentiële) harde kern supporters terug te dringen. De inzet van oud-hooligans bij deze maatregelen vormt een essentieel onderdeel van de aanpak.

De centrale doelstelling van het project is het verminderen van supportersgeweld en het terugdringen van de risico's voor de openbare orde. Hiervan afgeleide doelstellingen zijn:

- realiseren prettige en veilige sfeer rond de voetbalwedstrijden van FC Groningen;
- gedragsverandering bewerkstelligen bij de harde kern supporters;
- supporters met een stadionverbod uit de buurt houden van het stadion.

Het project kent twee onderdelen:

1. preventie van het supportersgeweld door de harde kern door het verbeteren van de relatie met deze supporters door het inschakelen van oud-hooligans. Dit moet leiden tot minder agressief groepsgedrag;
2. tijdens thuiswedstrijden van FC Groningen organiseren van activiteiten voor supporters met een stadionverbod op ruime afstand van het stadion. Deze activiteiten worden georganiseerd door de supporterscoördinatoren en –begeleiders. Dit moet leiden tot het verkleinen van risico's voor verstoring van de openbare orde.

Om vast te kunnen stellen of het project overeenkomstig de opzet is uitgevoerd en aan haar verwachtingen heeft voldaan, is in 2003 een eerste externe evaluatie verricht door onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL in samenwerking met de Vakgroep Strafrecht en Criminologie van de Rijksuniversiteit Groningen. Die evaluatie heeft plaatsgevonden één jaar na invoering van het project. Vrijwel alle betrokkenen bij deze evaluatie hebben destijds aangegeven dat een langere projectperiode vereist was om tot volledige invulling, afstemming en resultaten van het project te kunnen komen. Uit de toenmalige evaluatie is gebleken dat de inspanningen van het project zich aan het einde van het eerste jaar hebben vertaald in positieve resultaten (Bieleman e.a. 2004). Waar het eerste onderzoek zich vooral heeft gericht op het proces van invoering van het supportersproject, richt deze tweede evaluatie zich meer op de effecten.

Het project bestaat nu een aantal jaren en er is geld gereserveerd tot en met 2009. Een duidelijk beeld van de inspanningen en de resultaten van het project ontbreekt tot op heden. De gemeente Groningen heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL opdracht gegeven tot een tweede onderzoek, namelijk een evaluatie van het supportersproject waaruit moet blijken wat de resultaten van het supportersproject zijn. Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de Vakgroep Strafrecht en Criminologie van de Rijksuniversiteit Groningen. De evaluatie in 2003 is vooral gericht geweest op het proces: de uitvoering en de inspanningen door de betrokkenen. De huidige evaluatie is met name gericht op onderzoek naar het beheersen en voorkomen van supportersgeweld door het supportersproject, het eerste onderdeel van de werkzaamheden. De tweede component van het project is geen onderdeel van het onderzoek. Het onderzoek moet informatie opleveren voor de keuze om wel of niet met het project na de huidige subsidieperiode door te gaan.

2.1 Probleemstelling

Bij de huidige evaluatie van het supportersproject FC Groningen staat de volgende probleemstelling centraal:

Wat draagt het supportersproject bij aan het beheersen en voorkomen van supportersgeweld en in hoeverre is vast te stellen of de doelstellingen van het supportersproject zijn gerealiseerd?

De onderzoeksvragen hierbij luiden:

- Hoe vaak heeft zich een (dreigend) incident voorgedaan?
- Hoe vaak heeft het supportersproject een rol gespeeld bij de beheersing van zo'n (dreigend) incident?

2.2 Onderzoeksopzet

Om een betrouwbaar antwoord te kunnen geven op deze vragen, zijn meerdere informatiebronnen gebruikt. Allereerst zijn – voor zover relevant in het kader van de probleemstelling – alle verslagleggingen van politie, FC Groningen en het supportersproject zelf geanalyseerd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met een supportersbegeleider van de politie, de voormalige en huidige veiligheidscoördinator van FC Groningen en de coördinator van het supportersproject. Ook zijn observaties uitgevoerd door één of meerdere onderzoekers. Aangezien de interviews en observaties een meer subjectief karakter hadden, was een dossierstudie onmisbaar om objectieve conclusies te kunnen trekken. Bovendien moest het onderzoek achteraf worden uitgevoerd, waardoor dossierstudie een van de weinig beschikbare objectieve methoden was. De verschillende methoden en technieken worden hieronder kort behandeld.

Dossierstudie

Gebeurtenissen die te maken hebben met supportersgeweld zijn vastgelegd door politiefunctionarissen, medewerkers van het supportersproject en de beveiliging van FC Groningen. Deze verslagleggingen zijn verzameld. Het heeft veel tijd gekost om het materiaal verzameld te krijgen. Uit de verkregen informatie zijn de gebeurtenissen die te maken hebben met supportersgeweld geselecteerd en nader geanalyseerd. Er is vervolgens beoordeeld wanneer er sprake is geweest van een (dreigend) incident. Daarna is gekeken welke rol het supportersproject hierbij heeft gespeeld. Deze beoordelingen zijn door drie beoordelaars onafhankelijk van elkaar verricht. Vervolgens zijn deze beoordelingen vergeleken om te komen tot een zo objectief mogelijk oordeel over de incidenten en de rol van het project daarbij.

De analyse heeft betrekking op de periode vanaf de ingebruikname van Euroborg (januari 2006) tot de zomer van 2007. De periode voor de verhuizing naar Euroborg is niet meegenomen in de analyse aangezien de situatie in en rondom Euroborg sterk verschilt van de situatie in en rondom het Oosterparkstadion. Het gaat niet alleen om incidenten die daadwerkelijk hebben plaatsgevonden, maar ook om dreigende gebeurtenissen. Dit betekent dat gekeken is naar voorbereiding van plannen, in hoeverre acties in de kiem zijn gesmoord en waarom c.q. door wie, en of plannen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Het gaat niet alleen om thuiswedstrijden, maar ook om uitwedstrijden, wedstrijden in de play-offs, bekerwedstrijden en wedstrijden in de UEFA cup. Naast het beoordelen van de incidenten is ook gekeken naar andere relevante variabelen, zoals stadionverboden, aanhoudingen en dergelijke.

Interviews

Na de analyse van de verslagleggingen hebben voor aanvullende informatie gesprekken plaatsgevonden met een supportersbegeleider van de politie, de coördinator van het supportersproject en de voormalige en huidige veiligheidscoördinator van FC Groningen. In de interviews is onder meer ingegaan op: het aantal (dreigende) incidenten; het verloop ervan; de rol van het supportersproject bij het voorkomen c.q. beheersen ervan; de contacten en samenwerking tussen de betrokken partners; et cetera.

Observaties

Tevens zijn uit- en thuiswedstrijden gevolgd en zijn observaties uitgevoerd. Vanaf de eerste wedstrijd in Euroborg is iedere thuiswedstrijd en het merendeel van de uitwedstrijden van FC Groningen (met uitzondering van de periode tussen 20 augustus 2006 en 2 februari 2007), bezocht door één of meerdere onderzoekers. Observaties hebben plaatsgevonden voor, tijdens en na de wedstrijd.

2.3 Verloop seizoenen

Groningen kent een zekere traditie op het gebied van voetbalvandalisme. De Z-side bestaat al sinds het midden van de jaren zeventig. De 'Z' stond oorspronkelijk voor de Zaagmuldersweg kant van het Oosterparkstadion waar de meest fanatieke aanhangers van de FC Groningen een plaats hadden. In het in 1984 verschenen boek 'Inside Z-side' van het Groninger straathoekwerk is een duidelijk ultrarechtse tendens onder voetbalsupporters geconstateerd (Veugelers 1984). Tegenwoordig lijkt het hooliganisme in Nederland en Groningen echter a-politiek en ook a-raciaal te zijn (Bieleman e.a. 2004).

Op 18 december 2005 is het allerlaatste competitieduel van FC Groningen aan de Zaagmulderweg gespeeld.¹ Na tientallen jaren voetballen in het Oosterparkstadion is FC Groningen in januari 2006 verhuisd naar een nieuw stadion: Euroborg. Het seizoen 2005/2006 werd niet alleen gekenmerkt door een succesvolle ingebruikname van het nieuwe stadion, ook de voetbalprestaties hebben dat seizoen successen gekend. Sinds lange tijd is weer UEFA cup voetbal gerealiseerd. Hoewel het Oosterparkstadion werd gemist door de seizoenkaarthouders, hebben de goede voetbalresultaten het gemakkelijker gemaakt om te wennen aan het nieuwe stadion (Nijkamp 2006). FC Groningen heeft haar goede vorm in het nieuwe stadion gecontinueerd en heeft het volgende seizoen (seizoen 2006/2007) wederom UEFA cup voetbal behaald.

In het Oosterparkstadion heeft het supporterproject een belangrijke functie gehad bij het voorkomen van fysiek contact tussen rivaliserende supporters rondom het stadion. Na afloop van de wedstrijden heeft het project verschillende werkzaamheden verricht aan de achterzijde (de zogenoemde parkzijde) van het Oosterparkstadion bij het voorkomen van ongeregelde heden tijdens het instappen in de bussen van de rivaliserende supporters. Het project is vele malen ingezet bij het 'ontruimen' van het park. Supporters uit de doelgroep zijn door het project gevraagd het park te verlaten. Dit is vaak doeltreffend geweest. Het heeft eveneens bijgedragen aan een lastenverlichting van het politieke apparaat (Bieleman e.a. 2004). Tijdens de overgangperiode naar het nieuwe stadion is het supportersproject eveneens belangrijk geweest bij de beveiliging van het oude Oosterparkstadion. Fysieke aanwezigheid op wedstrijddagen en niet-wedstrijddagen (bijvoorbeeld rond de jaarwisseling) heeft er mede voor gezorgd dat het oude stadion niet werd afgebroken, zoals dat bij andere stadions die buiten gebruik zijn gesteld wel is gebeurd (Nijkamp 2005).

¹ Tegenstander N.E.C. Nijmegen werd met 3-0 verslagen.

De rol van het supportersproject na afloop van wedstrijden is anders geworden met de bouw van een beter beveiligd stadion. Voor rivaliserende supporters is het steeds moeilijker geworden om elkaar te treffen rondom het stadion. Met de bouw van een beter beveiligd stadion verplaatst het probleem van voetbalgeweld zich steeds vaker naar andere plekken en niet wedstrijddagen (Nijkamp 2006).

3. WEDSTRIJDEN

In dit hoofdstuk wordt in de eerste paragraaf de werkwijze van het project beschreven. In de tweede paragraaf wordt een overzicht gegeven van onder meer het aantal (risico)wedstrijden, het aantal aanhoudingen en de inzet van de politie en het project.

3.1 Werkwijze project

In deze paragraaf wordt de werkwijze van het project beschreven aan de hand van de onderwerpen opzet en uitvoering.

Opzet project

De partijen die betrokken zijn bij het project zijn de stuurgroep, de supporterscoördinator, de supportersbegeleiders en de doelgroep.

Stuurgroep

De uitvoering van het supportersproject ligt bij Y-vision (YMCA jeugdzorg). Het project heeft meerdere uitvoerders gekend. Voorafgaand aan YMCA jeugdzorg zijn straathoekwerk stichting Giska en welzijnsinstelling WING de uitvoerders van het supportersproject geweest. Een stuurgroep - bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente Groningen (de Bestuursdienst en de afdeling OCSW), FC Groningen, de politie, Y-vision, het Openbaar Ministerie en het supportersproject zelf - heeft een sturende rol en beoordeelt de inhoudelijke ontwikkelingen van het project. De voortgang van het project wordt periodiek besproken. Verder zijn de leden van de stuurgroep binnen hun organisatie verantwoordelijk voor de communicatie over de voortgang.

Supporterscoördinator

De supporterscoördinator is intermediair tussen organisaties (FC Groningen en politie) en de supporters. De coördinator is in hoofdzaak belast met de opvang en begeleiding van de fanatieke voetbalsupporters en ondersteuning en begeleiding van de supportersbegeleiders. Hij wordt bij zijn werkzaamheden ondersteund door een assistent die eveneens een vast aanspreekpunt is van het project. De supporterscoördinator heeft als extra taken: deelname aan de stuurgroep; bijhouden van de uitgaven; maandelijkse rapportage over de voortgang aan de stuurgroep en de opdrachtgever; en het aandraagen van informatie voor een voortgangsnotitie voor de gemeente en de voetbaldriehoek.

Supportersbegeleiders

Uit de doelgroep is een kader van vrijwilligers geformeerd die zijn belast met de contactlegging en begeleiding van FC Groningen hooligans. Verder zijn ze verplicht zich te houden aan een aantal door de stuurgroep geformuleerde gedragsregels. Zij beschikken over een aantal faciliteiten, waaronder een mobiele telefoon, een portofoon, een vrijwilligersvergoeding, vrije toegang tot de tribunes, gratis vervoer en toegang tot thuis- en uitwedstrijden en herkenbare kleding.

Doelgroep

De supporters kunnen met behulp van de landelijke risico-categorisatie in drie soorten supporters verdeeld worden. Deze risico-categorisatie wordt eveneens gebruikt in het Voetbal Volg Systeem (VVS) van het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme (CIV 2006).

Op basis van gesprekken met medewerkers van het project en de politie worden de drie soorten supporters hieronder beschreven:

- A-supporter: elk persoon die als supporter voor het plegen van een strafbaar feit is aangehouden. Veel zogenoemde goede supporters' kunnen onder invloed van alcohol snel onder deze noemer vallen. Deze groep behoort niet tot de doelgroep van het supportersproject. Bij de ingebruikname van Euroborg is deze groep gegroeid (Nijkamp 2006). De geïnterviewde sleutelinformanten van FC Groningen, de politie en het supportersproject geven eveneens aan dat het aantal A-supporters is toegenomen.
- B-supporter: personen die ernstigere feiten op hun naam hebben en personen die binnen een tijdsbestek van drie jaar een strafbaar feit plegen uit de categorie A na de pleegdatum van het vorige feit. In deze groep vallen de zogenoemde meelopers of wannabe's. Deze groep laat zich met name gelden bij grote wedstrijden (zoals tegen FC Twente en Ajax) en vereenzelvigen zich dan met de Z-side. De B-supporters behoren eveneens niet tot de doelgroep van het project.
- C-supporter: een supporter valt in categorie C als minimaal aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:
 - eigen verklaring aangehouden supporter 'lid van harde kern';
 - wanneer er sprake is van recidive van een strafbaar feit uit categorie B binnen een tijdsbestek van drie jaar na de pleegdatum van het vorige feit;
 - wanneer uit een gerechtelijke uitspraak blijkt dat men bij het plegen van een strafbaar feit deel uitmaakt van een criminele organisatie.

De C-supporters vormen de doelgroep van het project.

De doelgroep van het project (C-supporters) kan worden onderverdeeld in drie groepen, waarbij het gaat om opeenvolgende generaties: *de oude harde kern, de huidige Z-side en de jongerengroepen.*

De oude Z-side bestaat uit supporters die een leeftijd van 25 jaar en ouder hebben. Ze hebben zichzelf een 'status' toegeëigend op basis van acties uit het verleden. Zij houden zich nu min of meer op de achtergrond en zijn niet meer heel actief. Deze oude harde kern heeft veel aanzien onder de jongeren.

De huidige Z-side bestaat uit een groep met een zekere hiërarchie en wisselt enorm van samenstelling. Er is een aantal leiders die verantwoordelijk is voor de contacten met de rivaliserende supportergroepen. De leiders blijven zelf zoveel mogelijk uit beeld, maar sturen de groep aan. Het gedrag van deze groep is echter redelijk voorspelbaar. De meeste supporters komen uit de stad Groningen, maar enkelen zijn ook afkomstig uit Assen, Appingedam en Hoogezand. In deze groep bevindt zich ook een Molukse groep. De 'leden' van deze groep zijn afkomstig uit de stad Groningen, Assen en Marum. De gemiddelde leeftijd ligt tussen de 20 tot 25 jaar. De huidige Z-side is de grootste groep.

De Jongerenkern Groningen (JKG) is een jongerengroep die zeer grillig is qua gedrag en samenstelling. Deze groep moet zich nog 'bewijzen' ten opzichte van de Z-side en is zeer makkelijk te beïnvloeden. Binnen de JKG groep is sprake van enige hiërarchie. Van sommige personen uit deze groep zijn ouders/verzorgers niet op de hoogte van het gedrag van hun zoon/pupil. De gemiddelde leeftijd ligt rond de 20 jaar. Leden uit deze groep maken zich in het weekend ook schuldig aan allerlei strafbare feiten in het uitgaansleven. Sinds een aantal jaren is zichtbaar dat deze groep is gegroeid en actiever is geworden (Nijkamp 2006).

De JKG is niet de enige jongerengroep in Groningen. Een andere groep is de zogenoemde Young Casuals Groningen. Het merendeel van deze groep bestaat uit oud JKG leden aangevuld met een aantal nieuwe personen.

Uitvoering project

Er wordt een onderscheid gemaakt in de formele werkwijze zoals die op papier staat beschreven en de werkwijze zoals deze uit de praktijk naar voren komt.

Formele werkwijze

In het begin van het supportersproject heeft het project een uitgebreid takenpakket gekend (De Vries 2002, 2003). Inmiddels is in de functieomschrijving een onderscheid gemaakt in basistaken en plustaken. De subsidie die de gemeente verstrekt, is gericht op de basistaken van het project. De plustaken zijn taken waarbij het project een ondersteunende rol kan verrichten. In deze evaluatie wordt het supportersproject beoordeeld op haar basistaken.

De basistaken bestaan uit de volgende onderdelen:

- begeleiding doelgroep bij standaard (KNVB) competitiewedstrijden (uit en thuis), KNVB beker, UEFA cup en play-offs;
- contact met doelgroep om tijdig informatie in te winnen over te verwachten supportersonrust;
- wedstrijdverslag met partners en overige wedstrijdgerelateerde zaken;
- signalering en doorverwijzing naar instanties (verslavingszorg, randgroepjongerenwerk, schuldhulpverlening et cetera);
- tijdens thuiswedstrijden van FC Groningen organiseren van activiteiten voor supporters met een stadionverbod op ruime afstand van het stadion.

De plustaken bestaan uit de volgende onderdelen:

- preventieve voorlichting algemeen (voor jongeren);
- voorlichting directe doelgroep (bijvoorbeeld stadionverboden, drugs et cetera);
- begeleiding oefenwedstrijden;
- aanspreekpunt Z-side voor FC Groningen;
- samenwerking SOZAWE (vrijwilligersplaatsen bieden);
- 2007 begeleiding EK-21;
- ondersteunen ouders van doelgroep bij detentie kinderen;
- doelgroep bezoeken in detentie;
- bezoek aan buitenlandse clubs.

Werkwijze in de praktijk

Om een beeld te geven van de werkzaamheden van het project in de praktijk wordt hieronder een vijftal voorbeeldwedstrijden beschreven. Hierbij is het preventieve werk van het supportersproject duidelijk zichtbaar.

- Spreekkoren en het gooien van voorwerpen

Tijdens de thuiswedstrijd tegen RKC Waalwijk op 18 februari 2006 is het project met acht begeleiders werkzaam. Er is één begeleider aanwezig in het café waar zes personen met een meldplicht zich moeten melden. De rest van de begeleiders is aanwezig bij ingang één en op noord. Tijdens de wedstrijd gooit een Groningen supporter vanaf noord een voorwerp richting het veld. Het supportersproject achterhaalt de dader en haalt hem samen met stewards van FC Groningen uit het vak. Het blijft onrustig en er klinken enkele kwetsende spreekkoren op noord. De begeleiders van het supportersproject treden actief op en spreken de individuen aan die meedoen aan de spreekkoren.

- Supportersbegeleiding bij een uitwedstrijd in het buitenland

Het supportersproject is van 12 tot en met 15 september 2006 met vier begeleiders werkzaam tijdens de heenreis, de wedstrijd en de terugreis van de UEFA cup ontmoeting tussen Partizan Belgrado en FC Groningen. FC Groningen vraagt het supportersproject om er samen met de stewards voor te zorgen dat de grote groep supporters uit Groningen wordt opgevangen en bij elkaar blijft. Daarnaast geven de begeleiders van het supportersproject de supporters informatie over de gang van zaken in Belgrado. De begeleiders spreken voortdurend personen aan op hun gedrag, aangezien veel supporters er geen rekening mee houden dat de politie in Belgrado zeer streng optreedt. Na de wedstrijd zorgt het supportersproject ervoor dat twee personen uit de doelgroep, die de toegang is ontzegd tot het vliegtuig, toch vervoer naar Groningen krijgen.

- Thuiswedstrijd met veel kleine incidenten

Voor de wedstrijd tegen NAC Breda op 3 maart 2007 zijn er plannen voor een confrontatie tussen Groningen hooligans onderling bij een stamcafé in de stad. Het supportersproject is met zeven begeleiders aanwezig en probeert de gemoederen tot bedaren te brengen. Uiteindelijk komt het niet tot een confrontatie, omdat de rivaliserende groep zich niet laat zien bij het café. Bij het stadion dreigt een groep van de JKG de supportersbussen van NAC aan te vallen. Het blijft bij een dreiging en de bussen blijven ongemoeid. Het supportersproject hoeft niet op te treden. Aan het begin van de wedstrijd vraagt FC Groningen het supportersproject te assisteren bij een klein opstootje. Het supportersproject bemiddelt en weet de gemoederen tot bedaren te brengen. Vlak voor het begin van de tweede helft van de wedstrijd gooit een Groningen supporter vanaf noord een voorwerp richting de doelman van NAC. Het voorwerp raakt de doelman en hij valt op de grond. Via camerabeelden achterhaalt FC Groningen de dader en het supportersproject haalt hem van de tribune.

- Uitwedstrijd met vrije verkoop

Het supportersproject is op 10 maart 2007 met zes begeleiders aanwezig in Tilburg, terwijl één begeleider in Groningen blijft om drie personen met een meldplicht te controleren. Willem II heeft het voor Groningen supporters mogelijk gemaakt om bij Ticketbox kaarten te kopen voor Willem II vakken. De begeleiders van het supportersproject reizen vroeg af naar Tilburg en zijn de hele dag aanwezig in de binnenstad om daar supporters van FC Groningen op te vangen. Het supportersproject informeert supporters die kaarten hebben voor de Willem II vakken. Het supportersproject maakt duidelijk dat de kaarten ook geldig zijn voor het uitvak en dat men het op prijs zou stellen als de supporters daar plaats nemen. Een aantal van hen gaat hier mee akkoord, terwijl een ander deel van de Groningers vindt dat de fout bij Willem II ligt. Ongeveer 30 Groningers nemen plaats in de vakken van Willem II. Zij worden aan het begin van de wedstrijd door stewards van Willem II en de Tilburgse politie verzocht om de vakken te verlaten. De veiligheidsorganisatie van Willem II wil de Groningers uit het stadion verwijderen. Het supportersproject weet echter te bemiddelen, zodat de groep alsnog plaats kan nemen in het uitvak.

- Uitwedstrijd met meerdere zware incidenten

De wedstrijd tegen Feyenoord Rotterdam op 8 april 2007 betreft een wedstrijd met eigen vervoer. Er reizen in totaal ongeveer 1750 Groningse supporters naar Rotterdam, waarvan een grote groep met de trein. In Amersfoort blijft de trein lang staan en ontstaat er onrust. De Groningers verlaten de trein. Het supportersproject zorgt er voor dat alle Groningers weer plaatsnemen in de trein. Vanaf het station gaat een groep van 150 personen, waarvan ongeveer 100 van de doelgroep, het centrum in om daar een café op te zoeken. Het supportersproject gaat samen met de groep mee het centrum in. Men neemt plaats bij een café vlakbij het stamcafé van de Feyenoord aanhang en het duurt dan ook niet lang voordat een groep Feyenoord hooligans de Groningers aanvalt.

Er vallen over en weer een paar klappen en men gooit met glazen en stenen. Uiteindelijk slaagt de Rotterdamse politie er in om de groepen uit elkaar te krijgen en om de Groningen aanhang richting een tram te leiden. Het supportersproject verzoekt de Groningers plaats te nemen in de tram om zo naar de Kuip te reizen. In het stadion zitten veel Groningers in Feyenoord vakken. Het supportersproject probeert te bemiddelen, maar Feyenoord laat weten dat zij geen plaats kunnen nemen in de overvolle uitvakken. Een aantal van hen keert weer terug naar Groningen omdat de situatie onveilig is. De uitvakken zitten overvol en voor veel aanhangers van FC Groningen is het zeer lastig om de wedstrijd te volgen. Het supportersproject moet om deze reden regelmatig de gemoederen sussen.

Na de wedstrijd, die FC Groningen met 0-4 wint, is het zeer onrustig buiten het stadion. De Feyenoord aanhang probeert het Maasgebouw binnen te dringen. Wanneer dit niet lukt, richt men zich op de vertrekkende Groningse aanhang. Het supportersproject blijft binnen de hekken van het stadion, aangezien het daar de treingroep moet begeleiden. Een deel van de Feyenoord aanhang mishandelt op dat moment een aantal Groningers die op weg zijn naar hun auto. Om 18.00 uur, bijna twee uur na de wedstrijd, kunnen de supporters plaatsnemen in de trein. Het supportersproject loopt met de supporters mee naar het perron en vervolgens weer terug naar het uitvak. Daar moeten de bussen die binnen de Kuip staan nog vertrekken. Er moet een begeleider van het supportersproject, wederom met herkenbare kleding, over het stadionplein lopen, aangezien binnendoor niet meer mogelijk is. Er staat nog een groep Feyenoorders, maar er doen zich geen incidenten meer voor.

3.2 Overzicht onderzochte periode

Hieronder volgt een overzicht van de veiligheidssituatie rondom de gespeelde wedstrijden van FC Groningen vanaf de ingebruikname van Euroborg (13 januari 2006)¹ tot en met de zomer van 2007 (20 mei 2007)².

Aantal wedstrijden

Er zijn in de geëvalueerde periode totaal 63 wedstrijden gespeeld door FC Groningen, waaronder 50 wedstrijden in competitieverband, acht in de play-offs, drie bekerwedstrijden en twee UEFA cup wedstrijden.³ Daarvan is iets meer dan de helft (52%) van de wedstrijden in Euroborg gespeeld, die bijna altijd was uitverkocht. Bij de overige 30 uitwedstrijden zijn gemiddeld 400 supporters van FC Groningen meegereisd naar de verschillende steden (uiteenlopend van minimaal 70 tot maximaal 1350 supporters).

Soort wedstrijden

Er is een onderscheid gemaakt in categorie A wedstrijden (wedstrijd met een laag risico), categorie B wedstrijden (wedstrijden met een gemiddeld risico) en categorie C wedstrijden (wedstrijden met een hoog risico). Uit tabel 3.1 blijkt dat het merendeel (71%) van de gespeelde wedstrijden categorie B wedstrijden zijn, waarvan één wedstrijd is gekenmerkt als categorie B+ wedstrijd.⁴ Daarnaast zijn er 17 (27%) categorie A wedstrijden gespeeld. Er is sprake van slechts één categorie C wedstrijd. Het betreft de uitwedstrijd tegen ADO Den Haag op 22 april 2007. Deze wedstrijd is overigens voortijdig gestaakt.

¹ Op 13 januari 2006 is de eerste competitiewedstrijd in Euroborg gespeeld tegen Sc Heerenveen.

² Op 20 mei 2007 is de playoff wedstrijd FC Groningen - FC Utrecht gespeeld in Euroborg.

³ Met uitzondering van de vriendschappelijke wedstrijden.

⁴ De thuiswedstrijd tegen FC Twente op 18 maart 2007 is aangemerkt als een categorie B+ wedstrijd. Vanouds is dit een wedstrijd met veel spanning, aangezien beide supportersgroepen elkaar beschouwen als aartsvijand.

Tabel 3.1 Soort wedstrijden

Risicocategorie	Aantal	
	Thuis	Uit
Categorie A	8	9
Categorie B	25	20
Categorie C	-	1
Totaal	33	30

Bron: CIV 2007

Inzet politie

In totaal zijn tijdens de wedstrijden van FC Groningen in de geëvalueerde periode 30.630 uren bij de politie ingezet, waarvan 12.744 uren bij thuiswedstrijden. Uit tabel 3.2 is af te lezen dat bij categorie A thuiswedstrijden gemiddeld 207 uren zijn ingezet. Bij categorie B thuiswedstrijden betreft de politie-inzet gemiddeld 443 uren.

Tabel 3.2 Gemiddeld aantal uren inzet politie bij wedstrijden FC Groningen

Risicocategorie	Gemiddeld aantal uren	
	Thuis	Uit
Categorie A	207	277
Categorie B	443	605
Categorie C	-	3.296 ⁵

Bron: CIV 2007

Uit tabel 3.3 blijkt dat de totale inzet van de Groningse politie tijdens thuiswedstrijden van FC Groningen in seizoen 2006-2007 ten opzichte van het seizoen 2005-2006 met 26% is gedaald. De cijfers voor de 17 thuiswedstrijden in de Eredivisie laten een soortgelijke daling zien. De totale politie-inzet is sterk afhankelijk van het aantal wedstrijden dat FC Groningen speelt in de KNVB beker, de play-offs en de UEFA Cup. In het seizoen 2005-2006 speelde FC Groningen vier thuiswedstrijden voor de KNVB beker. In het seizoen 2006-2007 speelde FC Groningen slechts twee thuiswedstrijden. Daarnaast speelde FC Groningen op 28 september 2006 voor het eerst sinds lange tijd een thuiswedstrijd in de UEFA cup.

Tabel 3.3 Politie-inzet (in uren) per type thuiswedstrijd van FC Groningen

Type	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Eredivisie	9.414	8.453	6.797	4.979
Beker	-	381	1.636	375
Play-off	-	-	1.019	794
UEFA Cup	-	-	-	827
Totaal	9.414	8.834	9.452	6.975

Bron: CIV 2007

Tabel 3.4 laat zien dat er ook op landelijk niveau sprake is van een dalende tendens. Ondanks de toename van het aantal gespeelde wedstrijden daalde de politie-inzet in het seizoen 2005-2006 met 9,6% ten opzichte van het seizoen 2004-2005. In het seizoen 2005-2006 is een duidelijke scheiding aangebracht tussen de verantwoordelijkheden van clubs en politie.

⁵ Het betreft de politie-inzet bij de wedstrijd ADO Den Haag - FC Groningen op 22 april 2007.

Door het vertrek van de politie uit de stadions zijn de clubs verantwoordelijk geworden voor de openbare orde in de stadions.

Tabel 3.4 Totale politie-inzet alle wedstrijden Eredivisie (in uren)

Seizoen	1999-2002 ⁶	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006
Inzet	282.344	333.360	315.002	340.677	308.039

Bron: CIV 2006

Inzet projectmedewerkers

Per wedstrijd zijn gemiddeld zes projectmedewerkers ingezet. De inzet van projectmedewerkers verschilt per wedstrijd. Bij categorie A en B thuiswedstrijden (wedstrijden met een laag en gemiddeld risico) zijn zeven tot negen projectmedewerkers ingezet. Bij uitwedstrijden met risicofactor A waren gemiddeld vier projectmedewerkers werkzaam. Bij uitwedstrijden met risicofactor B waren dit er vijf. Bij enkele categorie B uitwedstrijden zijn meer projectmedewerkers meegegaan. Zo zijn er bij wedstrijden tegen FC Twente en SC Heerenveen respectievelijk 8 en 9 projectmedewerkers ingezet.

Aanhoudingen

Uit tabel 3.5 blijkt dat het aantal aangehouden supporters van FC Groningen ten opzichte van het seizoen 2005-2006 is gedaald. Het grote aantal aanhoudingen in het seizoen 2004-2005 is vooral te verklaren door de massale aanhouding van supporters die in Breda een confrontatie zochten. Tijdens de geëvalueerde periode werden er 49 supporters van FC Groningen aangehouden.

Tabel 3.5 Aantal aangehouden supporters van FC Groningen naar type wedstrijd

Type	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Thuiswedstrijd	15	22	23	15
Uitwedstrijd	12	58	18	11
Totaal	27	80	41	26

Bron: CIV 2007

Stadionverboden

Uit tabel 3.6 blijkt dat het aantal gemelde en opgelegde stadionverboden in het seizoen 2006-2007 niet veel verandering vertoont ten opzichte van het seizoen daarvoor. Ten opzichte van de seizoenen 2003-2004 en 2004-2005 is het aantal stadionverboden echter verdubbeld. Tijdens de geëvalueerde periode heeft het Openbaar Ministerie 44 stadionverboden gemeld bij de KNVB. In dezelfde periode legde de KNVB 43 stadionverboden op aan supporters van FC Groningen.

Tabel 3.6 Aantal stadionverboden supporters FC Groningen

Status	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Gemeld	10	12	24	21
Opgelegd	9	10	20	18

Bron: CIV 2007

⁶ De waarde '1999-2000' is berekend uit de gemiddelden van de seizoenen 1999-2000, 2000-2001 en 2001-2002.

4. INCIDENTEN

In hoofdstuk drie is de werkwijze van het supportersproject geanalyseerd aan de hand van de werkzaamheden van de begeleiders van het supportersproject tijdens 63 officiële wedstrijden van FC Groningen. Bij deze werkzaamheden heeft het supportersproject een preventieve rol. In dit hoofdstuk gaat het om het daadwerkelijke ingrijpen van de begeleiders bij incidenten tijdens of rondom de wedstrijden.

In paragraaf 4.1 wordt een overzicht gegeven van het aantal incidenten, het soort incidenten en de rol die het supportersproject heeft gespeeld bij de beheersing van elk incident. In paragraaf 4.2 en 4.3 worden de incidenten vervolgens inhoudelijk behandeld. Zo ontstaat er een concreet beeld van de werkzaamheden van het supportersproject bij incidenten.

4.1 Rol supportersproject

Om het optreden van het supportersproject bij incidenten te beoordelen, is het allereerst noodzakelijk om te bepalen wat een incident is. Het gaat hierbij om verschillende vormen van storend en overlastgevend gedrag van supporters van FC Groningen. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen een dreigend incident en een incident dat feitelijk plaatsvindt. Een dreigend incident heeft een reële kans om in een feitelijk incident te resulteren. Beide soorten incidenten zijn in het onderzoek meegenomen.

Aantal incidenten

In totaal zijn er 38 incidenten geconstateerd. Deze incidenten hebben plaatsgevonden tijdens en rondom 31 van de 63 wedstrijden. Dit betekent dat bij bijna de helft van de onderzochte wedstrijden één of meerdere incidenten hebben plaatsgevonden. Er zijn 24 feitelijke en 14 dreigende incidenten vastgesteld. Uit tabel 4.1 blijkt dat de verdeling van de incidenten overeenkomt met de categorisering van de wedstrijden. De meeste incidenten hebben plaatsgevonden bij wedstrijden met risicocategorie B. Dit is echter logisch, aangezien de meeste wedstrijden worden ingeschaald in die categorie.

Tabel 4.1 Aantal (dreigende) incidenten naar risicocategorie

Risicocategorie van de wedstrijd	Aantal feitelijke incidenten	Aantal dreigende incidenten
Categorie A	5	3
Categorie B	18	11
Categorie C	1	0
Totaal	24	14

Rol van het supportersproject

Aan de hand van dossiers van en interviews met het supportersproject, FC Groningen en de politie Groningen is de rol van het supportersproject bij de verschillende incidenten onderzocht. Het gaat hierbij om de directe invloed van het supportersproject op dreigende en feitelijke incidenten. Deze invloed kan zeer positief, positief, neutraal, negatief of zeer negatief zijn. In de volgende tabellen zijn de zeer positieve invloeden samengevoegd met de positieve en de zeer negatieve rollen met de negatieve. Een positieve bijdrage van het supportersproject leidt tot deëscalatie van een incident, terwijl een negatieve bijdrage escalatie van een incident tot gevolg heeft.

In tabel 4.2 staat de rol van het supportersproject bij alle incidenten weergegeven. Bij bijna twee derde van alle incidenten, 24 van de 38, heeft het optreden van het supportersproject een deëscalerende werking gehad, terwijl in twee gevallen het supportersproject escalerend heeft gewerkt. In de overige gevallen heeft het project een neutrale rol of geen rol van betekenis gespeeld, terwijl in één geval onvoldoende informatie beschikbaar is om de rol van het project te kunnen beoordelen.

Tabel 4.2 Rol supportersproject bij alle incidenten

Rol supportersproject	Aantal	%
Positieve rol (deëscalatie)	24	63
Neutrale rol	11	29
Negatieve rol (escalatie)	2	5
Onbekend	1	3
Totaal	38	100

Soort incidenten

Om de zware incidenten te onderscheiden van de minder zware incidenten is een gewicht toegekend aan de verschillende incidenten (ernstscore). Afhankelijk van het aantal betrokkenen, de aard van het geweld, het type betrokkenen en de gevolgen van het incident zijn de verschillende incidenten in de categorie licht, gemiddeld of zwaar ingedeeld. Een groep personen weegt zwaarder dan een individu, terwijl fysiek geweld zwaarder weegt dan verbaal geweld. Daarnaast valt een incident in een zwaardere categorie als er één of meerdere personen uit de doelgroep van het supportersproject betrokken zijn. Ten slotte zijn gevolgen als schade, gewonden, aanhoudingen en stadionverboden van invloed op het gewicht van het incident.

Het onderscheid in mate van ernst is een belangrijk onderdeel van het onderzoek. Het verschil tussen een zwaar en een licht incident maakt de evaluatie concreter. De invloed die het supportersproject heeft op het verloop van een incident is mede afhankelijk van het soort incident. Zo is de rol van het supportersproject bij het verwijderen van een individu uit een stadion niet te vergelijken met de rol die het supportersproject heeft bij een massale confrontatie tussen twee grote hooligangroepen. Daarnaast heeft een positieve rol bij een zwaar incident meer impact dan een positieve rol bij een licht incident.

Feitelijke incidenten

Tabel 4.3 laat zien dat er bij de feitelijke incidenten negen als licht, zeven als gemiddeld en acht als zwaar beoordeeld zijn. De zware feitelijke en de gemiddelde feitelijke incidenten vonden in meerderheid plaats tijdens uitwedstrijden (9 van de 15), terwijl de lichte feitelijke incidenten zich vooral tijdens de thuiswedstrijden (6 van de 9) voordeden.

Tabel 4.3 Rol supportersproject bij feitelijke incidenten

Rol supportersproject	Zwaar		Gemiddeld		Licht		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Positieve rol	3	13	5	21	5	21	13	54
Neutrale rol	2	8	2	8	4	17	8	33
Negatieve rol	2	8	-	-	-	-	2	8
Onbekend	1	4	-	-	-	-	1	4
Totaal	8	33	7	29	9	38	24	100

Feitelijke incidenten die zijn ingedeeld in de zwaarste categorie zijn veelal incidenten waarbij rivaliserende groepen supporters een fysieke confrontatie aangaan. Hierbij zijn regelmatig personen uit de doelgroep betrokken en zijn er gevolgen als schade, gewonden, aanhoudingen en stadionverboden. De situatie loopt op dat moment zodanig uit de hand dat de mogelijkheden van het project erg beperkt zijn. Het is dan vooral een zaak van de politie om de openbare orde te herstellen.

De begeleiders van het supportersproject zijn ook regelmatig betrokken bij feitelijke incidenten die minder zwaar zijn. Deze incidenten zijn getypeerd als gemiddeld. Er zijn meestal minder supporters bij deze incidenten betrokken. Bij dit soort incidenten speelt het supportersproject veelal een positieve rol. Feitelijke incidenten die zijn ingedeeld in de lichtste categorie zijn veelal incidenten waarbij individuen voor commotie zorgen. Dit zijn zowel personen uit de doelgroep als andere supporters. De gevolgen van deze incidenten zijn minder ingrijpend als die van gemiddelde incidenten. Ook bij dit soort incidenten speelt het supportersproject veelal een positieve rol.

Dreigende incidenten

Van de dreigende incidenten zijn er vier als licht, vier als gemiddeld en zes als zwaar te typeren (tabel 4.4). Bij de zware dreigende incidenten spelen drie van de zes zich af tijdens thuiswedstrijden, evenals drie van de vier gemiddelde dreigende incidenten en twee van de vier lichte dreigende incidenten.

Tabel 4.4 Rol supportersproject bij dreigende incidenten

Rol supportersproject	Zwaar		Gemiddeld		Licht		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Positieve rol	5	36	4	29	2	14	11	79
Neutrale rol	1	7	-	-	2	14	3	21
Negatieve rol	-	-	-	-	-	-	-	-
Onbekend	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	6	43	4	29	4	29	14	100

Uit tabel 4.4 valt op te maken dat de rol van het project overwegend positief is bij dreigende incidenten. Bij dreigende incidenten, ook van de zwaarste categorie, blijkt het supportersproject in staat om te deëscaleren of om incidenten in de kiem te smoren. Een goede samenwerking tussen de verschillende partijen is dan van groot belang. Het is voor de begeleiders van het supportersproject een bestaansvoorwaarde om goede contacten te onderhouden met de verschillende betrokken partijen, waaronder niet in de laatste plaats met de doelgroep. Hierdoor komen de begeleiders van het supportersproject in sommige situaties voor dilemma's te staan, bijvoorbeeld wanneer hun informatiepositie wordt aangesproken.

Hierin moet het supportersproject verstandig en behoedzaam manoeuvreren. Het supportersproject wil immers voorkomen dat de relatie met één van de betrokken partijen dusdanig verslechtert dat het functioneren van het supportersproject in gevaar komt. Dit betekent tevens dat een preventieve rol van het supportersproject niet altijd even uitvoerig kan worden vastgelegd. Dat geldt bij het voorkomen van gemiddelde en lichte dreigende incidenten, maar met name bij het beletten van geplande zware incidenten. Hierbij gaat het om groepen hooligans die afspraken maken voor een confrontatie.

4.2 Wedstrijden met feitelijke incidenten

In deze paragraaf worden alle 24 feitelijke incidenten beschreven, van de zwaarste tot de lichtste categorie.

Zware incidenten

Van de feitelijke incidenten zijn er acht als zwaar beoordeeld.

AZ Alkmaar - FC Groningen 21-02-2006

Op de dagen voor de wedstrijd heeft het supportersproject veelvuldig contact met een groep van 35 jongens uit de doelgroep. Een deel van deze groep, die vooral uit jongeren van de JKG bestaat, is in het bezit van een stadionverbod. Aangezien men van plan is om af te reizen richting Alkmaar, probeert het supportersproject hen op de dagen voor de wedstrijd op andere gedachten te brengen. De groep reist echter toch af naar Alkmaar. De politie houdt de groep buiten Groningen staande en controleert het identiteitsbewijs van alle personen. Hierna rijdt de groep door. In Alkmaar zoekt de groep de confrontatie met een groep hooligans van AZ. Er vindt een korte heftige confrontatie plaats tussen de twee groepen, waarbij twee hooligans van AZ licht gewond raken. Het supportersproject grijpt in en zorgt er voor dat de groep Groningers na deze actie de stad verlaat. De begeleiders van het supportersproject spelen bij dit incident een positieve rol. Ze ondernemen niet alleen concrete pogingen om de groep af te laten zien van de reis, maar grijpen ook in op het moment dat de groep toch de confrontatie zoekt in Alkmaar. Door tijdig ingrijpen van het supportersproject escaleert de confrontatie met de hooligans van AZ niet verder en keert de groep terug naar Groningen.

FC Groningen - Feyenoord Rotterdam 26-02-2006

Dat er ook in het stadion zwaardere incidenten plaatsvinden, bewijst het incident tijdens de wedstrijd FC Groningen - Feyenoord. Een groep van 12 hooligans van Feyenoord valt twee Groningers aan op de tweede ring van de tribune waar de doelgroep zich bevindt. Eén van de Groningers ontsnapt en meldt het voorval bij het supportersproject. In eerste instantie smoren de stewards van FC Groningen en de begeleiders van het supportersproject het opstootje in de kiem. Vervolgens beweegt een groot deel van de doelgroep zich richting de tweede ring. Het supportersproject vormt samen met enkele stewards een buffer tussen de Feyenoord hooligans en de doelgroep. Een confrontatie op de tweede ring kan tot een zeer gevaarlijke situatie leiden, aangezien er veel vaders met kinderen aanwezig zijn. Op een gegeven moment wordt de druk van de Groningers te groot en komen zij op de tweede ring.

Het supportersproject krijgt de hooligans van Feyenoord uiteindelijk via een andere deur van de tribune af. Stewards van FC Groningen brengen de Rotterdammers vervolgens naar het uitvak. Door deze goede samenwerking voorkomen het supportersproject en de stewards van FC Groningen verdere escalatie van het incident. Het supportersproject krijgt na de wedstrijd, ondanks het positieve optreden, veel kritiek van de eigen doelgroep. De doelgroep is van mening dat het supportersproject de Feyenoorders heeft beschermd. Het supportersproject maakt aan de doelgroep duidelijk dat ingrijpen noodzakelijk was, mede omdat er veel kinderen aanwezig waren op de tweede ring. Een massale confrontatie zou tot een zeer gevaarlijke situatie in het stadion hebben geleid.

SC Heerenveen - FC Groningen 22-10-2006

Een zwaar incident tijdens de wedstrijd SC Heerenveen - FC Groningen laat zien dat het supportersproject in een stadion echter ook een negatieve rol kan hebben. Tijdens deze wedstrijd ontstaat er een zelfde soort probleem als tijdens FC Groningen - Feyenoord.

Een groep van ongeveer 15 supporters van FC Groningen neemt plaats in het fanatieke vak van SC Heerenveen. Vier van hen zijn afkomstig uit de doelgroep van het supportersproject. Tijdens de wedstrijd doen zich geen problemen voor. Tegen het einde van de wedstrijd is er één persoon die zich met grote regelmaat provocerend opstelt tegenover de Heerenveen supporters, maar dit leidt niet tot escalatie. Na de wedstrijd neemt de groep Groningers plaats onder de tribune, bij het horecapunt. De supporters van SC Heerenveen tolereren dit niet en verzetten zich hier verbaal tegen. De situatie escaleert en er ontstaat een vechtpartij tussen de twee supportersgroepen. De Groningers zoeken contact met het supportersproject omdat zij zich in het nauw gedreven voelen. Het supportersproject rent vervolgens van het uitvak naar het Heerenveen vak en duwt enkele Heerenveen stewards weg om binnen te komen. De begeleiders van het supportersproject mengen zich in de menigte en zoeken daar de confrontatie met enkele Heerenveen supporters en stewards. Er ontstaat een behoorlijke vechtpartij. Er vallen enkele rake klappen, terwijl de situatie op dat moment al weer redelijk rustig is. Door het optreden van het supportersproject escaleert het incident.

FC Groningen - ADO Den Haag 26-11-2006

Op 26 november 2006 vindt er wederom een incident plaats met hooligans die plaatsnemen in de vakken die niet voor hen bestemd zijn. Voor de wedstrijd krijgen FC Groningen en het supportersproject concrete aanwijzingen dat een groep van 15 hooligans van ADO Den Haag plaats zal nemen in een Groningen vak. FC Groningen vraagt het supportersproject om deze groep onopvallend te traceren. Doordat het supportersproject echter met twee begeleiders zeer opzichtig plaats neemt bij de groep uit Den Haag is het voor de Groningse doelgroep niet moeilijk om de groep te lokaliseren. Het supportersproject geeft hierdoor de weg vrij om de hooligans van Den Haag na de wedstrijd aan te vallen. Dit gebeurt dan ook.

Een groep van ongeveer 15 personen uit de doelgroep valt de auto's aan waarmee de groep uit Den Haag het stadionterrein wil verlaten. De Groningers vragen aan de Haagse groep om uit de auto's te komen voor een confrontatie, maar dit gebeurt niet. Eén van de Haagse auto's rijdt zo hard weg dat de auto bijna een Groninger raakt. Hierdoor ontstaat er bijna een nieuwe vechtpartij, maar dit weet het supportersproject te voorkomen. Vervolgens verlaat de groep uit Den Haag de stad. Ondanks dat het supportersproject de groepen uiteindelijk uit elkaar krijgt, heeft het supportersproject onbedoeld een escalerende rol bij het incident door de groep uit Den Haag in het stadion opzichtig te lokaliseren.

RKC Waalwijk - FC Groningen 30-12-2006

Bij grote zware incidenten is het lastig om de exacte bijdrage van het supportersproject te bepalen. Zo vindt er op 30 december 2006 een confrontatie plaats tussen personen uit de doelgroep en hooligans van RKC Waalwijk. Na de wedstrijd gaat een groep van 35 personen van de JKG op zoek naar de hooliangroep van RKC. Bij een café in Waalwijk vinden de twee groepen elkaar. Begeleiders van het supportersproject zijn in de buurt, maar kunnen niet voorkomen dat het tot een confrontatie komt tussen de twee grote groepen. Ook tijdens de confrontatie heeft het supportersproject een neutrale rol. Uiteindelijk raakt er bij de confrontatie één hooligan van Groningen gewond.

FC Groningen - Ajax Amsterdam 28-01-2007

Het incident na de wedstrijd FC Groningen - Ajax toont aan dat het supportersproject in staat is om een positieve rol te hebben bij confrontaties tussen grote groepen. Na deze wedstrijd trekt een deel van de doelgroep onder aanvoering van enkele leiders richting de supportersbussen van Ajax. In eerste instantie blijft het bij het over en weer gooien van stenen en andere materialen. Vervolgens breken zowel de Groningers als de Amsterdammers uit. Door een dranghek te verplaatsen komt het tot een confrontatie en vindt een kort handgemeen tussen beide partijen plaats.

Eén persoon uit de doelgroep is voortdurend bezig om de Ajax aanhang uit de dagen. Hij fungeert daarmee als voorbeeld voor de andere aanwezige Groningers. Hij zoekt ruzie met zowel de Ajax aanhang als met de politie. Een begeleider van het supportersproject grijpt in en hij weet de man er van te overtuigen dat hij het terrein moet verlaten. De begeleider loopt samen met de onruststoker weg. Dit incident levert een goed voorbeeld op van hoe het supportersproject een positieve rol kan hebben tijdens massale confrontaties. Het supportersproject kan een grote massa niet fysiek tegenhouden, maar door in te praten op de personen die als voorbeeld dienen voor de rest van de groep, kan het wel een vergaande escalatie van een incident voorkomen.

Feyenoord Rotterdam - FC Groningen 08-04-2007

Voor en na de wedstrijd tegen Feyenoord vinden er twee zware incidenten plaats, waarbij het supportersproject een meer neutrale rol heeft. Een groep van 150 Groningers, waarvan ongeveer 100 personen uit de doelgroep, neemt voor de wedstrijd plaats bij een café in het centrum van Rotterdam. De begeleiders van het supportersproject blijven voortdurend bij deze groep. Een grote groep Feyenoorders valt de groep uit Groningen aan, waarbij er over en weer een aantal klappen worden uitgedeeld. Daarnaast wordt met stenen en glazen gegoid. Hierbij loopt een Groninger een dubbele kaakbreuk en een hersenschudding op. Het supportersproject kan weinig doen, aangezien het twee grote groepen supporters betreft. Het supportersproject heeft daardoor een neutrale rol tijdens deze korte confrontatie. Uiteindelijk slaagt de Rotterdamse politie er in de groepen uit elkaar te krijgen. Vervolgens leidt men de Groningen aanhang richting het stadion.

Na de wedstrijd, die FC Groningen met 0-4 wint, wordt het zeer onrustig buiten het stadion. De Feyenoord aanhang probeert het Maasgebouw binnen te dringen. Wanneer dit niet lukt richt men zich op de vertrekkende Groningse aanhang. De Rotterdammers bekogelen het uitvak met stenen, waarbij zij één Groninger raken. De Groningers moeten uit veiligheidsoverwegingen lang wachten tot zij het vak uit mogen. De beveiliging in Rotterdam wil als eerste de Junior Club bussen laten vertrekken. Een aantal van deze bussen staan op een parkeerplaats buiten het stadion geparkeerd. De kinderen en hun ouders moeten door de Feyenoord aanhang lopen om bij de bussen te komen. De Groningse aanhang die met de auto is gekomen, ondervindt hetzelfde probleem. Ook zij moeten via het plein vol met Feyenoord supporters naar hun auto lopen. Het supportersproject is op dat moment binnen de hekken van het stadion aanwezig, aangezien het daar de treingroep moet begeleiden. Een deel van de Feyenoord aanhang mishandelt een aantal Groningers die op weg zijn naar hun auto. Het supportersproject wordt hier pas later van op de hoogte gesteld, en kan dus niet ingrijpen.

Gemiddelde incidenten

Van de feitelijke incidenten zijn er zeven als gemiddeld beoordeeld.

PSV Eindhoven - FC Groningen 09-04-2006

Tijdens de wedstrijd nemen er enkele stewards van PSV plaats in het uitvak. De stewards zijn op dat moment buiten dienst, terwijl het vak bestemd is voor Groningse bezoekers. De stewards brengen ook enkele familieleden mee. Deze personen juichen uitbundig op het moment dat PSV scoort. Eén persoon uit de doelgroep van het supportersproject loopt op een steward af om verhaal te halen. De steward houdt de man fysiek tegen, waarop de man de steward een duw geeft. Er ontstaat wat duw- en trekwerk, maar door tussenkomst van het supportersproject wordt escalatie van het incident voorkomen. Begeleiders van het supportersproject nemen de man apart en maken hem duidelijk dat het supportersproject dit gedrag niet tolereert. PSV haalt vervolgens alle stewards die niet in dienst zijn, inclusief aanhang, uit het vak.

Ajax Amsterdam - FC Groningen 26-04-2006

Ook bij fysieke confrontaties tussen Groningers onderling speelt het supportersproject een rol. Voor de wedstrijd ontstaat op het station van Groningen bij de trein naar Amsterdam een vechtpartij tussen een persoon uit de doelgroep en een persoon die vroeger tot de doelgroep behoorde. Het supportersproject komt tussenbeide en haalt de twee vechtenden uit elkaar. Hierdoor voorkomt het supportersproject verdere escalatie.

FC Groningen - Ajax Amsterdam 03-05-2006

Dat de begeleiders van het supportersproject een kleinere rol hebben wanneer de groepen groter zijn, blijkt een week later na de tweede playoff wedstrijd tussen FC Groningen en Ajax. Een deel van de doelgroep is van plan om de supportersbussen van Ajax aan te vallen. De groep van ongeveer 40 personen komt echter te laat. De supportersbussen zijn op dat moment al vertrokken. De groep probeert vervolgens de spelersbus van Ajax aan te vallen. Er arriveert een grote politiemacht die er met 15 aanhoudingen voor zorgt dat de rust enigszins terugkeert. Tijdens een dergelijke situatie kan het supportersproject weinig doen, aangezien de groepen te groot zijn en zich snel verplaatsen. Het supportersproject houdt zich dan ook vooral bezig met het aanspreken van individuen in de groep. Door op hen in te praten en te melden dat agressie tegen een overmacht aan politie weinig zin heeft, beschermt het supportersproject de personen uit de doelgroep tegen zichzelf. Op het incident zelf oefent het supportersproject echter een neutrale invloed uit.

FC Groningen - NAC Breda 03-03-2007

De begeleiders van het supportersproject krijgen van FC Groningen regelmatig het verzoek om personen uit vakken in het stadion te halen. Vlak voor het begin van de tweede helft van de wedstrijd gooit een Groningen supporter vanaf noord een voorwerp richting de doelman van NAC. Het voorwerp raakt de doelman waardoor hij op de grond valt. FC Groningen achterhaalt de dader met camerabeelden, waarna het supportersproject hem van de tribune haalt. Deze persoon ontvangt later een stadionverbod.

AZ Alkmaar - FC Groningen 21-02-2006

Ook bij uitwedstrijden kan het supportersproject deze rol vervullen. Op de hoofdtribune van AZ zitten enkele oude kopstukken van de Z-side. Zij juichen nadat FC Groningen scoort, wat tot ergernis leidt bij enkele AZ supporters. Een steward van AZ probeert te bemiddelen. Eén van de Groningers bespuugt hem, terwijl een andere Groninger enkele kwetsende opmerkingen plaatst. AZ verzoekt de Groningers het stadion te verlaten. Het supportersproject is ter plaatse en zorgt er voor dat de Groningers het stadion verlaten zonder verdere escalatie.

Sparta Rotterdam - FC Groningen 07-02-2006

Overigens hoeven niet altijd personen uit de doelgroep betrokken te zijn bij een incident, alvorens het supportersproject ingrijpt. Op de dagen voor de wedstrijd probeert het supportersproject er achter te komen welke personen uit de doelgroep van het supportersproject af willen reizen naar Rotterdam. Dit blijken er zeer weinig te zijn. Tijdens de wedstrijd is er echter wel een vervelende groep A-supporters aanwezig. Zij zorgen met hun gedrag, mede aangespoord door overmatig alcoholgebruik, voor veel overlast.

Wedstrijden die op eigen vervoer kunnen worden bezocht, brengen wel vaker dergelijke problemen met zich mee. Er zijn geen gegevens bekend over de supporters die meereizen en men kan vrij drinken. Daarnaast zijn deze overlastbezorgers vaak geen regelmatige bezoekers. Zij kennen daardoor de regels niet. Aangezien de groep voor veel problemen zorgt, besluit het supportersproject in te grijpen. De begeleiders van het supportersproject spreken de groep een aantal keren aan op hun gedrag. Na de wedstrijd ontaardt het in een handgemeen met Sparta supporters.

Door bemiddeling van het supportersproject escaleert het incident niet verder. Hierna besluit de groep weer terug te reizen naar Groningen. Het supportersproject spreekt de personen die verantwoordelijk zijn voor de overlast in Groningen nogmaals aan op hun gedrag.

FC Groningen - Feyenoord Rotterdam 10-05-2007

Na de wedstrijd vertrekken zeven supportersbussen van Feyenoord naar Rotterdam. Wanneer de bussen over de A28 rijden, gooit een onbekend gebleven persoon een steen door een ruit van één van de bussen. Hierbij raakt één Feyenoord supporter gewond, doordat glasscherven zijn hoofd raken. Het ambulancepersoneel behandelt hem bij de opstapplaats in Beilen. Het supportersproject is niet bij dit incident aanwezig, aangezien het werkzaamheden verricht bij het stadion op het moment dat het incident plaatsvindt. De begeleiders kunnen daarom ook niet ingrijpen.

Lichte incidenten

Van de feitelijke incidenten zijn er negen als licht beoordeeld.

FC Groningen - FC Utrecht 20-05-2007

Een incident dat veel overeenkomsten met het hierboven genoemde gooi-incident vertoont, vindt na de wedstrijd FC Groningen - FC Utrecht plaats. Er wordt wederom een steen naar één van de vertrekkende supportersbussen gegooid. Er sneuvelt een ruit, maar er vallen geen gewonden. Het incident vindt plaats nabij Haren, terwijl het supportersproject werkzaamheden verricht bij het stadion. Zij kunnen daarom ook niet ingrijpen.

FC Groningen - Ajax Amsterdam 19-03-2006

Binnen het stadion blust het supportersproject regelmatig kleine brandjes. Voor de wedstrijd zijn de begeleiders van het supportersproject aanwezig bij ingang één, de ingang van de tribune van de doelgroep. Bij deze ingang zorgen twee supporters van FC Groningen voor overlast. De twee vallen de begeleiders en het sectorhoofd voortdurend lastig, waarop het supportersproject hun gegevens noteert en de twee uit het stadion zet.

FC Groningen - RKC Waalwijk 18-02-2006

Ook tijdens de wedstrijd heeft het supportersproject regelmatig een rol bij lichte incidenten. Tijdens de wedstrijd gooit een Groningen supporter vanaf noord een voorwerp richting het veld. De begeleiders van het supportersproject achterhalen de dader en halen hem samen met stewards van FC Groningen uit het vak.

FC Groningen - PSV Eindhoven 09-12-2006

Het supportersproject neemt meestal plaats op noord, waardoor het niet altijd aanwezig is bij incidenten elders in het stadion. Tijdens FC Groningen - PSV Eindhoven ontstaat een opstootje op zuid. Er ontstaat een gespannen situatie na ontactisch optreden van de stewards van FC Groningen. De supportersbegeleiders van de politie lossen het incident uiteindelijk op. Het supportersproject is niet betrokken bij dit incident en heeft dus geen rol.

FC Groningen - NAC Breda 29-01-2006

Na de wedstrijd neemt het supportersproject plaats bij ingang één en bij de vertrekkende spelersbus van de tegenstander. Na de wedstrijd FC Groningen - NAC Breda ontstaat daar een klein opstootje tussen Groningen supporters onderling. Het supportersproject is ter plaatse en kan het incident in de kiem smoren.

NEC Nijmegen - FC Groningen 25-03-2006

Dat een incident als licht is getypeerd, betekent niet dat er geen personen uit de doelgroep bij betrokken zijn.

Tijdens de busreis naar Nijmegen zien een steward van FC Groningen en enkele meereizende supporters een persoon uit de doelgroep openlijk cocaine snuiven. Een steward van FC Groningen houdt hem staande en sommeert hem zijn personalia af te geven. De man weigert dit. Het supportersproject weet de man er van te overtuigen dat hij dit alsnog moet doen. Hierdoor voorkomt het supportersproject verdere escalatie.

Partizan Belgrado - FC Groningen 14-09-2006

Er reizen in totaal vier begeleiders naar Belgrado. Drie van hen nemen de auto, terwijl één begeleider met het vliegtuig reist. Deze begeleider zit samen met een groep van ongeveer 30 personen uit de oude doelgroep in het vliegtuig. Twee personen uit deze groep zorgen voor overlast. De vliegtuigmaatschappij ontzegt hen om deze reden de toegang tot het vliegtuig voor de terugreis. De begeleider van het supportersproject speelt bij dit incident vrijwel geen rol. Het supportersproject zorgt er voor dat de twee overlastbezorgers vervangend vervoer krijgen voor de terugreis. De gevolgen van dit incident veroorzaken nogal wat onrust bij de doelgroep. Zo krijgt één van de kopstukken van de Z-side een stadionverbod naar aanleiding van dit incident.

FC Groningen - Partizan Belgrado 28-09-2006

Ook tijdens de thuiswedstrijd tegen Partizan Belgrado ontstaat er onrust. Op de tweede ring van noord hangen twee spandoeken voor de reclameborden. Het supportersproject haalt het eerste spandoek in overleg met de supporters weg. Dit gaat zonder problemen. Vervolgens ondernemen ongeveer tien stewards van FC Groningen pogingen om het tweede spandoek weg te halen. Het weghalen van het spandoek gaat in de ogen van een aantal supporters gepaard met veel machtsvertoon, waardoor een opstootje ontstaat. Een deel van de doelgroep gaat naar de tweede ring om zich hier in te mengen. Het supportersproject weet het opstootje te sussen en haalt het spandoek weg.

ADO Den Haag - FC Groningen 22-04-2006

De Z-side bezoekt de laatste wedstrijden in het seizoen 2006-2007 met bussen die alleen voor hen toegankelijk zijn. Ook voor de uitwedstrijd tegen ADO Den Haag organiseren het supportersproject en twee personen uit de doelgroep een dergelijke busreis. Het supportersproject verzorgt daarnaast, samen met stewards van FC Groningen, de begeleiding tijdens deze reis. Tijdens de reis wordt er in de bus stevig geblowd en gerookt. Daarnaast wordt er alcohol genuttigd uit plastic frisdrankpakjes. De begeleiders van het supportersproject proberen de situatie in goede banen te leiden. Ze geven waarschuwingen aan degenen die in overtreding zijn. De doelgroep geeft hier echter nauwelijks gehoor aan. Het supportersproject heeft een neutrale rol in deze situatie.

4.3 Wedstrijden met dreigende incidenten

In deze paragraaf worden alle 14 dreigende incidenten inhoudelijk besproken, van de zwaarste tot de lichtste categorie.

Dreigende zware incidenten

Van de dreigende incidenten zijn er zes als zwaar getypeerd.

FC Twente - FC Groningen 16-04-2006

Uit de dossiers komt een aantal gevallen naar voren waarin het supportersproject een positieve rol speelt bij het voorkomen van dreigende incidenten. Deze dreigende incidenten kunnen zich in potentie tot een zwaar incident ontwikkelen.

Een voorbeeld hiervan is de situatie voor de wedstrijd FC Twente - FC Groningen, waarbij zich vooraf een ernstig dreigingsbeeld manifesteert. In de weken voor de wedstrijd bezoeken begeleiders van het supportersproject veel personen uit de doelgroep, zowel in groepsverband als individueel. Hierdoor is het supportersproject op de hoogte van de plannen om met een grote groep Groningers, ongeveer 100 tot 150 personen uit de doelgroep, op de vrijdag voor de wedstrijd af te reizen naar Enschede voor een confrontatie met de harde kern van FC Twente. De KNVB maakt via FC Groningen bekend dat men afreizende hooligans op grond van het huisreglement een landelijk stadionverbod op kan leggen. Het betreft het schaden van het aanzien en het belang van het voetbal. Het supportersproject maakt dit aan de doelgroep duidelijk. Mede op basis van deze gegevens besluit de doelgroep uiteindelijk niet af te reizen naar Enschede voor een confrontatie. Door de inspanningen van diverse betrokkenen, met een positieve rol voor het supportersproject, wordt de confrontatie geen werkelijkheid.

Feyenoord Rotterdam - FC Groningen 20-08-2006

Een soortgelijke situatie, met wederom een zeer positieve rol voor het supportersproject, ontstaat voor de wedstrijd FC Groningen - Feyenoord. Op de dagen voor de wedstrijd heeft het supportersproject veel contact met de doelgroep, door onder andere een aantal coffeeshops en stamkroegen te bezoeken. Bij Feyenoord is er standaard een dreiging van supporters die de avond voor de wedstrijd af willen reizen naar Groningen. Vanuit Rotterdam zijn de plannen zeer concreet, en het supportersproject maakt dit duidelijk aan de doelgroep. Ook hooligans van Germinal Beerschot Antwerpen, een groep waarmee een deel van de Groningse doelgroep vriendschappelijke banden heeft, zijn op de hoogte van de plannen. Het supportersproject maakt via de doelgroep en de groep uit Antwerpen duidelijk dat er meerdere partijen op de hoogte zijn van de plannen. Hierdoor besluit men in Rotterdam niet af te reizen naar Groningen voor een confrontatie.

RKC Waalwijk - FC Groningen 30-12-2006

Ook vlak voor een wedstrijd kan er sprake zijn van een dreigende situatie. De wedstrijd van FC Groningen tegen RKC Waalwijk betreft een vrije wedstrijd. Dit betekent dat de supporters van Groningen veelal met eigen vervoer naar de wedstrijd komen. Zij kunnen vervolgens kaarten kopen bij de kassa van het stadion, zodat van tevoren niet bekend is welke en hoeveel supporters de wedstrijd bezoeken. Op basis van de informatie die op voorhand beschikbaar is, worden er geen problemen verwacht. De begeleiders van het supportersproject zijn vroeg aanwezig in Waalwijk en zorgen er voor dat alle Groningers in hetzelfde café terecht komen. In dit café is ook een groep van 35 personen van de JKG aanwezig. In het café treedt het supportersproject op als intermediair tussen de eigenaar en de supporters. Onderweg naar het stadion leidt de politie uit Waalwijk de gehele groep Groningen supporters langs het stamcafé van de RKC aanhang. Bij dit café dreigt een confrontatie tussen de twee supportergroepen. Door het optreden van het supportersproject, dat tussen beide groepen komt, is er geen confrontatie mogelijk en wordt escalatie voorkomen.

FC Groningen - AZ Alkmaar 18-02-2007

Na de wedstrijd kan er een dreigende situatie ontstaan door het optreden van de tegenstander van FC Groningen. Dit is het geval na de wedstrijd FC Groningen - AZ. De wedstrijd verloopt zeer rustig, maar door enkele opmerkingen van de trainer van AZ slaat de sfeer om. De opmerkingen die hij plaatst tijdens de persconferentie worden in het stadion uitgezonden op grote beeldschermen, waardoor een aantal Groningen supporters zeer kwaad en opgefokt raakt. Hierdoor ontstaat er een dreigende sfeer bij de spelersbus van AZ. Het supportersproject grijpt een aantal keren in en zorgt er voor dat de rust onder de Groningse supporters terugkeert.

FC Groningen - NAC Breda 03-03-2007

Ook binnen de eigen doelgroep kan er een gespannen situatie ontstaan. Zo zijn er voor de wedstrijd tegen NAC plannen voor een confrontatie tussen Groningen hooligans onderling bij een stamcafé in de stad. Om deze reden zijn er zeer veel personen van de oude doelgroep aanwezig in het café. Het supportersproject is aanwezig en probeert de gemoederen tot bedaren te brengen. Uiteindelijk komt het niet tot een confrontatie omdat de rivaliserende groep zich niet laat zien bij het café. Daarnaast is er vlak voor de wedstrijd sprake van enige dreiging van de JKG, die de supportersbussen van NAC aan wil vallen. Het blijft bij een dreiging en de bussen worden niet aangevallen. Het supportersproject hoeft dus niet voor een tweede keer in te grijpen.

Dreigende gemiddelde incidenten

Van de dreigende incidenten zijn er vier als gemiddeld getypeerd.

FC Groningen - Ajax Amsterdam 19-03-2006

Een voorbeeld is de situatie voor de wedstrijd FC Groningen - Ajax. Gedurende de week voorafgaand aan de wedstrijd bezoekt het supportersproject elke avond leden van de doelgroep. Dit zijn zowel individuele als groepsgesprekken. Tijdens een aantal van deze gesprekken komt een mogelijke confrontatie met Ajax hooligans op de dag voor de wedstrijd ter sprake. Onafhankelijk daarvan blijkt de politie ook op de hoogte van dreigende ongeregelheden. Op de dag voor de wedstrijd signaleert de politie nabij Assen een groep Ajax hooligans. De politie stuurt deze groep terug naar Amsterdam.

FC Groningen - Partizan Belgrado 28-09-2006

Rondom de UEFA cup wedstrijden tegen Partizan is er wederom sprake van een dreigende confrontatie tussen twee supportersgroepen. Voor de wedstrijd zijn er vanaf 's ochtends vroeg al veel kleine groepen van Partizan aanwezig in het centrum van Groningen. De begeleiders van het supportersproject hebben veel contact met de leiders van de Groningse doelgroep. Zo kunnen zij de situatie inschatten. Vlak voor de wedstrijd deelt de doelgroep zich op in twee groepen. De oude doelgroep is met een grote groep aanwezig in het stadion, terwijl de tweede groep in het centrum blijft. In het stadion bevindt zich een vervelende groep Partizan supporters op de eretribune. Als reactie hierop besluit de doelgroep vanuit het centrum naar het stadion te trekken. De Groningers proberen daar de confrontatie te zoeken met de groep Partizan supporters, maar het supportersproject weet dit door tijdig ingrijpen te voorkomen. De politie houdt later zeven Groningers aan, waarvan er drie een stadionverbod ontvangen.

FC Groningen - Willem II Tilburg 19-11-2006

Een dreiging hoeft niet altijd ter plekke te ontstaan. Soms kan het supportersproject van tevoren inspelen op een verwachte dreiging, zoals bij de protestactie van de Z-side en de Groningen Fanatics tijdens de wedstrijd tegen Willem II. In de week voor de wedstrijd maken deze twee supportersgroepen bekend dat zij actie willen voeren naar aanleiding van de hoog uitgevallen nederlaag tegen FC Twente. Men is van plan om de eerste zeven minuten van de wedstrijd, gelijk aan het aantal tegendoelpunten in Enschede, de vakken D en E op noord vrij te houden. Wanneer deze actie niet goed georganiseerd wordt, is de kans op escalatie groot. FC Groningen vraagt het supportersproject om de actie te begeleiden. De begeleiders van het supportersproject maken duidelijke afspraken met een aantal leiders van de doelgroep. Deze leiders verzoeken vervolgens de andere supporters niet op het middenvak van de tribune plaats te nemen. Het merendeel van het overige publiek waardeert de actie niet en begroet de groep na zeven minuten met een fluitconcert. Dankzij de inzet van het supportersproject verloopt de actie echter zonder incidenten.

FC Utrecht - FC Groningen 17-05-2007

Het supportersproject handelt regelmatig op eigen initiatief. Bij de wedstrijd FC Utrecht - FC Groningen is de horeca in het uitvak zeer slecht geregeld. De bierpomp werkt niet goed, waardoor er veel commotie ontstaat. Dit loopt bijna zo hoog op dat FC Utrecht van plan is om het horecapunt te sluiten. De Groningse aanhang, waaronder ongeveer 100 personen uit de doelgroep van het supportersproject, dreigen het horecapunt af te breken. Het supportersproject grijpt samen met stewards van FC Groningen in en neemt de taken van het horecapersoneel tijdelijk over. Door het adequate optreden van de begeleiders van het supportersproject escaleert de situatie niet.

Dreigende lichte incidenten

Van de dreigende incidenten zijn er vier als licht getypeerd.

Willem II Tilburg - FC Groningen 04-03-2006

Bij deze wedstrijd is er sprake van een vrije verkoop van kaarten. Hierdoor zijn er veel losse groepen supporters in Tilburg aanwezig. Zij nemen veel alcoholische dranken mee en in. Het supportersproject reist, nadat het toezicht heeft gehouden op het station in Groningen, vroeg af naar Tilburg om de supporters van Groningen op het station en in de binnenstad op te vangen. Op het eerste gezicht lijken de afgereisde supporters niet tot de doelgroep te behoren. De Groningers zorgen ook nergens voor problemen. Op het moment dat het supportersproject richting het stadion rijdt, krijgt het te horen dat er ongeveer 70 leden van de harde kern van Groningen ergens in een kroeg in het centrum van Tilburg aanwezig zijn. Zij zouden daar voor problemen zorgen. Het supportersproject vertrekt onmiddellijk naar het centrum. Wanneer het supportersproject arriveert zijn er echter maar 25 Groningers in de kroeg aanwezig. Dit zijn op een enkeling na geen personen uit de doelgroep. Zij zorgen ook niet voor problemen. Uiteindelijk blijkt het een opgeklopt verhaal van omstanders te zijn.

FC Groningen - FC Utrecht 12-04-2006

Na de wedstrijd is het supportersproject aanwezig bij de achterzijde van het stadion. Hier zijn fysieke wijzigingen aangebracht, waardoor er een dreigende situatie lijkt te ontstaan en er extra toezicht noodzakelijk is. De situatie levert uiteindelijk zowel voor als na de wedstrijd geen extra druk richting de bussen van de supporters van FC Utrecht op. Wel is het de begeleiders van het supportersproject opgevallen dat enkele prominente Z-siders zich hier laten zien. De politie houdt later op de parkeerplaatsen twee personen uit de doelgroep aan. Zij zijn al in het bezit van een stadionverbod. Hierbij is het supportersproject niet betrokken.

AZ Alkmaar - FC Groningen 17-12-2006

Dat het supportersproject ook ingrijpt bij overlast van groepen supporters die niet tot de doelgroep behoren, is al eerder aangegeven. Dit is bij de uitwedstrijd tegen AZ Alkmaar het geval. Voor de wedstrijd is een groep A-supporters van FC Groningen vervelend bij een benzinestation. Ze zijn dronken, gooien met voorwerpen en schreeuwen naar voorbijgangers. Het supportersproject is toevallig aanwezig en kan bemiddelen. Voor de supporters blijft het bij het laten zien van hun identiteitsbewijs en een waarschuwing. Vervolgens reizen zij door naar het stadion.

FC Groningen - FC Twente 18-03-2007

Ook in de weken voor een wedstrijd verricht het supportersproject werkzaamheden om eventuele incidenten te kunnen voorkomen. Zo brengt het supportersproject voor de wedstrijd FC Groningen - FC Twente veel bezoeken aan de plaatsen waar de doelgroep zich ophoudt. Het supportersproject trekt hier meerdere weken voor uit, aangezien een dergelijke wedstrijd veel meer leeft dan andere wedstrijden.

Het supportersproject gaat preventief te werk en peilt de stemming bij de doelgroep. Vanuit Twente gaan er geruchten rond dat men uit zou zijn op een confrontatie op de avond voor de wedstrijd, maar dat blijkt uiteindelijk niet reëel. In Groningen blijft het op de avond voor de wedstrijd rustig.

LITERATUUR

- Bieleman, B., W.J.M. de Haan, C. Hoogeveen, G. Meijer, J.A. Nijboer (2000)
Onderzoek Rellen Groningen-Sparta. Voetbalgeweld of uitgaansgeweld.
St. INTRAVAL/RuG, Groningen-Rotterdam.
- Bieleman, B., A. de Jong, H. Naayer en J.A. Nijboer (2004)
Evaluatie supportersproject Groningen. Invoering en resultaten eerste jaar 2003.
St. INTRAVAL/RuG, Groningen-Rotterdam.
- CIV Evaluatie seizoen 1999-2000, Regiopolitie Utrecht 2000.
CIV Evaluatie seizoen 2000-2001, Regiopolitie Utrecht 2001.
CIV Evaluatie seizoen 2001-2002, Regiopolitie Utrecht 2002.
CIV Evaluatie seizoen 2002-2003, Regiopolitie Utrecht 2003.
CIV Evaluatie seizoen 2003-2004, Regiopolitie Utrecht 2004.
CIV Evaluatie seizoen 2004-2005, Regiopolitie Utrecht 2005.
CIV Evaluatie seizoen 2005-2006, Regiopolitie Utrecht 2006.
- Hofman, B. (1998)
De Groninger Oosterparkwijk. Historisch overzicht in foto's en beschrijvingen. Profiel
Uitgeverij, Bedum.
- Nijkamp, R. (2005)
Van Oosterpark naar Euroborg. Stageverslag RuG, Groningen.
- Nijkamp, R. (2006)
Voetbalgeweld buiten spel. Scriptie RuG, Groningen.
- Veugelers, W.M.M.H. (1984)
Inside Z-side: "voetbalvandalen" in woord en beeld. Stichting Het Straathoekwerk,
Groningen.
- Vries, J. de (2002)
Projectplan 'supportersproject Groningen'. Pentascope, Groningen.
- Vries, J. de (2003)
Aanvullingen projectplan 'supportersproject Groningen'. Pentascope, Groningen.

